SUOMEN TEATTERIT
FINLANDS TEATRAR

Helsingissä 30.4.2024

Suomen Teatterit ry:n lausunto sivistysvaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028

Esittävän taiteen ammattikentän näkökulmasta julkisen talouden suunnitelmassa esitetyt leikkaukset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan tarkoittavat lisää työttömyyttä, lipunhintojen nousua sekä menetyksiä aluetaloudelle.

Suomen Teatterit ry toteaa, että leikkauksista tulisi pidättäytyä kokonaan, jotta taide- ja kulttuurialojen kasvupotentiaali saadaan hyödynnettyä julkisen talouden vahvistamiseksi.

Suomen Teatterit ry edustaa 73 teatterin, tanssin ja sirkuksen alan ammattiorganisaatiota ympäri Suomen. Suomalainen ammattilaisten tekemä esittävä taide – teatteri, tanssi, sirkus ja ooppera – saavuttivat vuonna 2023 noin 3,6 miljoonaa katsojaa. Valtionosuusrahoitettu esittävän taiteen kenttä on takaa taiteen saatavuuden ja saavutettavuuden ympäri Suomen.

Teatterit toimivat aluetaloudellisina vetureina: 80 % teatterilipun ostajista käyttää esityksen yhteydessä rahaa myös muuhun, kuten ravintola-, majoitus- tai kuljetuspalveluihin. Näistä 30 % käyttää rahaa yli 50 € teatterilipun lisäksi. Esittävän taiteen ala työllistää vuosittain vakituisesti noin 2000 henkeä ja tarjoaa taiteilijoille noin 7000 produktiokohtaista vierailijatehtävää, joten alan työllistävyys on yhteensä noin 3500 henkilötyövuotta.

Julkisen talouden suunnitelmassa esitetyt leikkaukset opetus- ja kulttuuriministeriön alaisiin valtionavustuksiin (75 milj. € vuonna 2025 ja 150 milj. € 2026) ovat esittävän taiteen alan näkökulmasta erittäin huolestuttavia. Vaikka taiteen ja kulttuurin rahoitus on ministeriön kokonaisbudjetista alle 10 %, kohdistui jo vuonna 2024 taide- ja kulttuurirahoitukseen huomattavasti suuremmat leikkaukset kuin muihin ministeriön hallinnonaloihin. Tulevien vuosien leikkausten jakaantumisesta ei ole vielä päätetty, joten ei ole tietoa mikä osa leikkauksista kohdistuisi taiteen ja kulttuurin rahoitukseen, ja mikä osa siitä kohdistuisi erityisesti esittävän taiteen alaan.

Ministeriö on ilmoittanut, että vaikka päätöksissä puhutaan valtionavustuksista, ei myöskään valtionosuusrahoituksella tuetut toimijat, kuten teatterit, orkesterit ja museot, ole turvassa leikkauksilta.

Mikäli leikkaukset toteutuvat esitetyssä mittakaavassa ja kohdistuvat laajasti myös esittävän taiteen alaan, se tarkoittaa lisääntyvää työttömyyttä, lipunhintojen nousua ja joidenkin esittävän taiteen ryhmien ja teattereiden toiminnan loppumista kokonaan.

Esittävän taiteen ala on työvoimaintensiivinen ala, jonka kuluista yli 60 % on henkilöstökuluja. Jokainen yhden miljoonan euron leikkaus esittävän taiteen valtionosuusrahoitukseen tarkoittaa 40 henkilötyövuoden vähennystä alalta. Leikkaukset lisäävät siis korkeasti koulutettujen ammattilaisten työttömyyttä, eivätkä siten todellisuudessa tuo kustannussäästöjä valtiolle.

SUOMEN TEATTERIT

Julkiseen tukeen kohdistuvat leikkaukset pakottavat teatterit kasvattamaan omarahoituksen osuutta tuloista, mikä tarkoittaa painetta korottaa lipunhintoja. Tähän ajaa myös teatterilippujen arvonlisäveron korotus 10 prosentista 14 prosenttiin vuoden 2025 alussa. Samaan aikaan yleisen arvonlisäverokannan korotus vaikuttaa ihmisten ostovoimaan sekä vaikeuttaa arvonlisäverottomien esittävän taiteen toimijoiden tilannetta, jotka eivät voi vähentää veroa omissa kuluissaan.

On kestämätöntä, että teattereiden tuloja vähennetään samaan aikaan sekä leikkausten että välillisesti arvonlisänveron korotusten kautta.

Mikäli leikkaukset nousisivat useisiin kymmeniin miljooniin, tarkoittaisi se väistämättä muutosneuvotteluiden aaltoa teatterialalle, useiden pienempien esittävän taiteen ryhmien toiminnan loppumista ja pitkällä tähtäimellä joidenkin kaupunginteattereiden toiminnan loppumista kokonaan.

Suomen Teatterit ry toteaa, että esittäviin taiteisiin kohdistuvat leikkaukset ovat este kestävälle talouskasvulle. Julkinen tuki auttaa generoimaan teattereiden omia lipputuloja sekä vahvistaa aluetaloutta ja taloudellista toimeliaisuutta. Vetovoimaiset ja kilpailukykyiset alueet ovat kaikkien suomalaisten etu. Koko Suomen kattava teatteriverkosto kiinnittää ihmisiä alueiden keskuskaupunkeihin, vahvistaa työllisyyttä ja pitää osaltaan koko Suomen asuttuna, mikä vahvistavaa myös alueellista huoltovarmuutta.

Teattereiden julkinen rahoitus on investointi tulevaisuuteen. Esittävä taide on keskeinen osa alueiden elinkeinoelämää. Se tukee lasten ja nuorten oppimista, paikkakuntien yhteisöllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia. Mikäli esittävien taiteiden julkisesta rahoituksesta leikataan tulevina vuosina useita kymmeniä miljoonia, heikennettään alueiden vetovoimaa, pitovoimaa ja työllisyyttä sekä pahimmillaan haavoitetaan valtakunnallista ammattiteatteriverkostoa pysyvästi.

Suomen Teatterit ry toivoo, että sivistysvaliokunta ottaa edellä kertomamme asiat huomioon käsitellessään julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2025–2028.

Suomen Teatterit ry:n puolesta,

Kaisa Paavolainen, toimitusjohtaja
kaisa.paavolainen@suomenteatterit.fi
p. 040-5180698

Suomen Teatterit ry (STEFI) on suomalaisen esittävän taiteen ammattiorganisaatioiden edunvalvonta- ja työnantajajärjestö, joka työskentelee jäsentensä toimintaedellytysten turvaamiseksi ja hyvän teatterin, tanssin ja sirkuksen tekemisen mahdollistamiseksi Suomessa.